Зміст

1. Індустрія управління активами. Загальний огляд 2
2. Результати діяльності ринку управління активами ІСІ 4
2.1. Кількість КУА та ІСІ 4
2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ 6
2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ 8
2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ 10
2.5. Інвестори ІСІ 12
2.6. Структура активів ІСІ 14
2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування 17
3. Резюме 19

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

1. Індустрія управління активами. Загальний огляд

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

У 2-му кварталі 2018 року кількість ***компаній з управління активами*** зменшилася до ***291*** (рис. 2). Упродовж квітня-червня нові КУА на ринок не виходили.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У цей період було зареєстровано 21 новий ІСІ. З урахуванням фондів, які закрилися протягом кварталу, станом на 30.06.2018 загальна кількість ***зареєстрованих ІСІ*** збільшилася на 0.9%, до ***1729***.

Кількість ***ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (сформованих),*** зростала третій квартал поспіль – до ***1203*** (+3.2%), тож концентрація на ринку управління активами ІСІ продовжувала збільшуватися.

Загалом на кінець червня 2018 року 278 КУА мали в управлінні від одного до 35-ти фондів, а майже 95% від усіх таких КУА управляли принаймні одним венчурним фондом.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість ***НПФ в управлінні*** станом на 30.06.2018 року незмінно дорівнювала **58** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 45 відкритих, 7 корпоративних та 6 професійних. Всього активами НПФ управляли 35 КУА.

Страхові компанії (СК)

Кількість ***СК, що передали свої активи в управління КУА***, на кінець червня 2018 року зменшилася до 4-х (із 6-ти у березні), а кількість відповідних КУА не змінилася (2).

Активи в управлінні та ВЧА

Сукупні активи в управлінні КУА станом на 30.06.2018 дорівнювали **289 351.5 млн. грн.**, збільшившись на 2.7% за 2-й квартал, на 9.1% за перше півріччя 2018 року та на 18.4% за рік із червня 2017 року.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Загальні активи усіх ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу, у 2-му кварталі 2018 року зросли на 4.5%, **до 287 977.6 млн. грн.**

Активи діючих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних» ІСІ), зросли на 1.9% (після -0.9% у 1-му кварталі). На 30.06.2018 вони становили **266 234.1 млн. грн.** Це супроводжувалося збільшенням кількості фондів, що досягли нормативів до кінця кварталу і подали звітні дані (+0.8%).

З початку 2018 року загальні активи визнаних ІСІ зросли на 1.1%, а *на річному проміжку (червень 2018 до червня 2017 року)* – на 10.0%.

Вартість чистих активів сформованих ІСІ (діючих фондів, що досягли нормативів) у 2-му кварталі 2018 року зросла 3 058.8 млн. грн., або на 1.5% (після -2.0% у 1-му). Станом на 30.06.2018 вона становила **212 286.3 млн. грн.** (табл. 5).

З початку 2018 року ВЧА у визнаних ІСІ в цілому зменшилася на 0.5%, але *за рік* – зросла на 6.6%.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у 2-му кварталі 2018 року зросли на 3.9% (після +1.9% у 1-му кварталі) та прискорили річне зростання до +13.7% (із 10.9% у 1-му кварталі). Станом на 30.06.2018 року вони досягла **1 264.6 млн. грн**.

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА за 2-й квартал 2018 року **збільшилися на 1.0%** (після -13.8% за 1-й квартал). Таким чином, річна динаміка сектору у червні залишалася позитивною (+29.1%, після 54.1% у березні). Станом на 30.06.2018 року ці активи становили **107.6 млн. грн.**

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

2. Результати діяльності ринку управління активами ІСІ

2.1. Кількість КУА та ІСІ

У 2-му кварталі 2018 року кількість компаній з управління активами зменшилася до 291 (рис. 2). Упродовж квітня-червня нові КУА на ринок не виходили.

У цей період було зареєстровано 21 новий ІСІ (після 16-ти у 1-му кварталі) – усі венчурні, один із яких – пайовий (ПІФ), решта – корпоративні (КІФ).

З урахуванням фондів, які закрилися протягом кварталу, станом на 30.06.2018 *загальна кількість зареєстрованих інститутів спільного інвестування (ІСІ)*збільшилася на 0.9%, до 1729.

Кількість ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (сформованих), зростала третій квартал поспіль – до 1203 (+3.2%), тож концентрація на ринку управління активами ІСІ продовжувала збільшуватися.

Загалом на кінець червня 2018 року 278 КУА мали в управлінні від одного до 35-ти фондів, а майже 95% від усіх таких КУА управляли принаймні одним венчурним фондом.

Рис. 2. Динаміка кількості КУА та ІСІ у 2-му кв. 2017-2018 рр.

Із 20-ти нових сформованих протягом кварталу фондів був один закритий кваліфікаційний КІФ, а решта – венчурні КІФ, тобто усі ці ІСІ досягли нормативу мінімального обсягу активів одночасно із державною реєстрацією в ЄДРІСІ.

Кількість сформованих та діючих фондів зросла за результатами 2-го кварталу тільки у вищезазначених секторах, зокрема серед венчурних КІФ (+53, +19.0%), до 322-х. Венчурних ПІФ, на відміну від 1-го кварталу, поменшало – на 14 (-1.8%). Врешті, частка венчурних фондів, яких у червні було 1075, серед усіх ІСІ у 2-му кварталі зросла із 88.9% до 89.4%, проте венчурних ПІФ – впала із 64.9% до 61.8% (рис. 3), що було рекордно низьким показником для індустрії ІСІ і засвідчило тривалу тенденцію до зменшення популярності пайової форми фондів разом зі зростанням - корпоративної.

Також за 2-й квартал стало менше на один фонд у секторах закритих диверсифікованих і недиверсифікованих ПІФ та інтервальних ПІФ.

Кількість сформованих відкритих ІСІ – як диверсифікованих, так і спеціалізованих ПІФ – за 2-й квартал не змінилася. Всього «визнаних» відкритих ІСІ на кінець червня 2018 року залишалося 19, проте кілька фондів перебували на стадії ліквідації (табл. 2).

У процесі ліквідації, за даними УАІБ, у червні загалом залишалися або розпочали його 69 фондів (5.7% від усіх визнаних і діючих ІСІ), після 61-го у березні (5.2%). Серед них були: два відкритих, 5 інтервальних та три закритих диверсифікованих ПІФ, три закритих недиверсифікованих ПІФ та 6 таких же КІФ, 48 венчурних ПІФ та два КІФ.

Кількість ІСІ, які ще не досягли нормативу мінімального розміру активів, серед усіх зареєстрованих фондів в управлінні КУА, станом на 30.06.2018 становила 44 (після 80 у 1-му кварталі). Це дорівнювало 3.5% усіх ІСІ в управлінні.

Таким чином, у 2-му кварталі 2018 року, в умовах збільшення кількості фондів, що готуються до закриття, разом зі змешенням тих, що готуються до виходу на ринок, потенціал для подальшого кількісного зростання індустрії ІСІ у короткостроковій перспективі послабився.

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

Таблиця 2. Динаміка кількості ІСІ, що досягли нормативів, за типами, видами та правовими формами фондів у 2 кв. 2017-2018 рр.

Дата / Період	Всього	ПІФ*									КІФ*			
		ВД*	ВС*	ІД*	ІС*	ЗД*	ЗН*	ЗС*	ЗК*	*ЗВ**	ІД*	ЗН*	ЗК*	*ЗВ**
30.06.2017	**1157**	14	5	21	3	4	29	1	0	*773*	0	52	0	*255*
30.09.2017	**1153**	14	5	21	3	4	31	1	1	*765*	0	52	0	*256*
31.12.2017	**1160**	14	5	20	3	4	31	1	1	*748*	0	53	0	*280*
31.03.2018	**1166**	14	5	20	3	4	30	1	1	*757*	0	52	0	*279*
30.06.2018	**1203**	14	5	19	3	3	29	1	1	*743*	0	52	1	*332*
Зміна за 2-й квартал 2018 року	***37***	*0*	*0*	*-1*	*0*	*-1*	*-1*	*0*	*0*	*-14*	*0*	*0*	*1*	*53*
	3.2%	*0.0%*	*0.0%*	*-5.0%*	*0.0%*	*-25.0%*	*-3.3%*	*0.0%*	*0.0%*	*-1.8%*	-	*0.0%*	-	*19.0%*
Зміна з початку 2018 року	***43***	*0*	*0*	*-1*	*0*	*-1*	*-2*	*0*	*0*	*-5*	*0*	*-1*	*1*	*52*
	3.7%	*0.0%*	*0.0%*	*-5.0%*	*0.0%*	*-25.0%*	*-6.5%*	*0.0%*	*0.0%*	*-0.7%*	-	*-1.9%*	-	*18.6%*
Зміна за рік	***46***	*0*	*0*	*-2*	*0*	*-1*	*0*	*0*	*1*	*-30*	*0*	*0*	*1*	*77*
	4.0%	*0.0%*	*0.0%*	*-9.5%*	*0.0%*	*-25.0%*	*0.0%*	*0.0%*	-	*-3.9%*	-	*0.0%*	-	*30.2%*

** ВД – відкриті диверсифіковані ІСІ, ВС - відкриті спеціалізовані, І – інтервальні диверсифіковані, ІС - інтервальні спеціалізовані, ЗД – закриті диверсифіковані, ЗН - закриті недиверсифіковані невенчурні, ЗС - закриті спеціалізовані, ЗК - закриті кваліфікаційні, ЗВ - закриті недиверсифіковані венчурні ІСІ.*

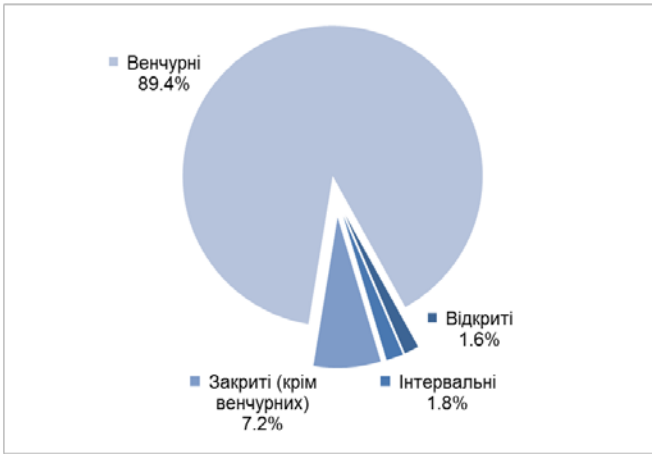

Рис. 3. ІСІ, що досягли нормативів, за типами фондів станом на 30.06.2018 р.

ІСІ з публічною емісією (пропозицією) у 2-му кварталі 2018 року помешало – до 92-х – за рахунок інтервальних диверсифікованих та закритих недиверсифікованих фондів (табл. 3).

Кількість КУА, що управляють ІСІ з публічною пропозицією, зменшилася на дві – до 37-ми, а у секторі відкритих ІСІ – залишилася на рівні 11 (без урахування КУА фондів, що ліквідуються, – 10).

Рис. 4. ІСІ з публічною емісією станом на 30.06.2018 р.

Таблиця 3. Динаміка кількості ІСІ з публічною емісією у 2 кв. 2017-2018 рр.

Тип та вид ІСІ	Всього	Відкриті			Інтервальні			Закриті				
		Д*	С*	Всього	Д*	С*	Всього	Д*	Н*	К*	С*	Всього
30.06.2017	**93**	14	5	**19**	20	3	**23**	3	47	0	1	**51**
30.09.2017	**94**	14	5	**19**	20	3	**23**	3	47	1	1	**52**
31.12.2017	**95**	14	5	**19**	19	3	**22**	3	49	1	1	**54**
31.03.2018	**95**	14	5	**19**	19	3	**22**	3	49	1	1	**54**
30.06.2018	**92**	14	5	**19**	18	3	**21**	3	47	1	1	**52**
Зміна за 2-й квартал 2018 року	***-3***	*0*	*0*	***0***	*-1*	*0*	***-1***	*0*	*-2*	*0*	*0*	***-2***
	-3.2%	*0.0%*	*0.0%*	***0.0%***	*-5.3%*	*0.0%*	***-4.5%***	*0.0%*	*-4.1%*	*0.0%*	*0.0%*	***-3.7%***
Зміна з початку 2018 року	***-3***	*0*	*0*	***0***	*-1*	*0*	***-1***	*0*	*-2*	*0*	*0*	***-2***
	-3.2%	*0.0%*	*0.0%*	***0.0%***	*-5.3%*	*0.0%*	***-4.5%***	*0.0%*	*-4.1%*	*0.0%*	*0.0%*	***-3.7%***
Зміна за рік	***-1***	*0*	*0*	***0***	*-2*	*0*	***-2***	*0*	*0*	*1*	*0*	***1***
	-1.1%	*0.0%*	*0.0%*	***0.0%***	*-10.0%*	*0.0%*	***-8.7%***	*0.0%*	*0.0%*	-	*0.0%*	***2.0%***

** Д - диверсифіковані, С - спеціалізовані, Н - недиверсифіковані, К - кваліфікаційні.*

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

Диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією, що подали звіти, у 2-му кварталі 2018 року було 31 (табл. 4).

Фондів акцій на один поменшало, за рахунок фонду, що перейшов до класу фондів змішаних інвестицій – вони включали 4 відкритих та 3 інтервальних ІСІ. Цей клас фондів у червні включав 22.6% усіх диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ, що пропонуються публічно.

Фондами облігацій були ті ж 2, що й у 1-му кварталі – по одному відкритому та інтервальному.

Фондів змішаних інвестицій, за даними на кінець червня, було 20 (-2 за 2-й квартал), у т. ч. 9 відкритих, 10 інтервальних та один закритий ІСІ. Ці фонди залишалися найбільшою категорією ІСІ за класами активів – вони становили 64.5% усіх диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною пропозицією (рис. 4).

«Іншими фондами», згідно з класифікацією на основі структури активів[1], були два відкритих ІСІ.

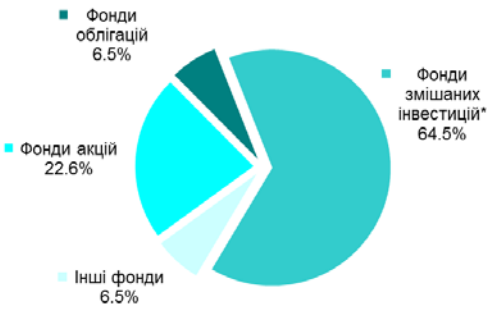

Рис. 4. Диверсифіковані ІСІ з публічною емісією за класами фондів станом на 30.06.2018

Таблиця 4. Динаміка диверсифікованих ІСІ з публічною емісією за класами фондів (відповідно до структури активів) у 2 кв. 2017-2018 рр.

Дата / Період	Всього	Фонди акцій	Фонди облігацій	Фонди змішаних інвестицій*	Фонди грошового ринку	Інші фонди
30.06.2017	**38**	6	6	19	0	7
30.09.2017	**36**	5	3	26	0	2
31.12.2017	**36**	7	2	26	0	1
31.03.2018	**34**	8	2	22	0	2
30.06.2018	**31**	7	2	20	0	2
Зміна за 2-й квартал 2018 року	**-3**	-1	0	-2	0	0
	-8.8%	-12.5%	0.0%	-9.1%	-	0.0%
Зміна з початку 2018 року	**-5**	0	0	-6	0	100.0%
	-13.9%	0.0%	0.0%	-23.1%	-	100.0%
Зміна за рік	**-7**	1	-4	1	0	-5
	-18.4%	16.7%	-66.7%	5.3%	-	-71.4%

** Мають і акції, і облігації, і грошові кошти у своїх портфелях.*

2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ

У Києві та столичному регіоні у 2-му кварталі 2018 року *загальна* ***кількість діючих КУА*** продовжувала зменшуватися (-6) і на кінець червня становила *209* (рис. 5). Нових КУА у цей час тут створено не було.

У ТОП-5 регіонах за чисельністю КУА, окрім Києва, у червні 2018 року діяли: у Дніпропетровській та Харківській областях – по 19 компаній, в Одеській – 7 (як і у березні), у Львівській – 9 (на одну більше порівняно з березнем). Решта регіонів, як і раніше, разом мали 28 КУА, що становили 9.6% усіх компаній на ринку.

В інших регіонах кількість КУА у 2-му кварталі не змінилася. Таким чином, частка ринку Києва та столичного регіону за кількістю професійних учасників за цей час скоротилася із 72.6% до 71.8%.

Кількість ІСІ в управлінні у Києві та області у 2-му кварталі 2018 року не змінилася (903 фонди), а загалом по Україні вона у квітні-червні зменшилася на один, або на 0.1%. Внаслідок цього вага Києва та регіону за цим показником, знову змінюючи тренд попереднього кварталу, дещо зросла – із 72.6% до 72.7% (рис. 6).

Серед інших регіонів, у 2-му кварталі 2018 року й далі зростала частка Львова за загальною кількістю ІСІ в управлінні – із 4.9% до 5.0%, при збільшенні у цьому регіоні кількості фондів на один (+1.6%). Поменшало на один ІСІ в управлінні в Дніпропетровській та Полтавській областях, що скоротило їхню вагу, відповідно, до 7.4% та 0.8%. У решті регіонів кількість фондів не змінилася.

За *кількістю венчурних ІСІ в управлінні* Київ посилив своє лідерство у 2-му кварталі 2018 року: його частка зросла із 71.1% до 71.8% – за рахунок суттєвого збільшення кількості цих ІСІ в управлінні (+24 фонди). За практично незмінної ситуації в інших регіонах, це призвело до падіння їхньої ваги за цим показником. Частка регіонів поза ТОП-5 скоротилася із 6.4% до 6.2%.

За *кількістю ІСІ, крім венчурних, в управлінні* першим залишався також Київ, його частка впала із 80.8% до 78.1%, що було зумовлено закриттям низки таких фондів у столичному регіоні (рис. 6).

У *розподілі* ***активів ІСІ в управлінні*** *за регіонами* у 2-му кварталі 2018 року частка ТОП-5-регіонів помітно зросла за рахунок Києва, у якому на

[1] Див. Ренкінги «ІСІ (диверсифіковані публічні) - за класами фондів» та Методику ренкінгування КУА та ІСІ за результатами їхньої діяльності на сайті УАІБ: http://www.uaib.com.ua.

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

кінець червня було сконцентровано 81.5% активів (після 80.3% у березні). Це було підтримано збільшенням активів в управлінні у фондах цього регіону на 4.5%. Вага Харкова та Львова також піднялася, хоча значно помірніше – із 4.5% до 4.6% та із 3.0% до 3.1% відповідно (рис. 6). Натомість, скоротилася частка Дніпропетровської області – із 7.3% до 5.9% – попри збільшення тут активів в управлінні на 3.5%, тобто внаслідок відносно слабшого росту порівняно з іншими регіонами (зокрема, у Львові – на 8.1%).

Таким чином, продовжуючи тренд із початку 2018 року, у 2-му кварталі регіональна концентрація активів ІСІ в управлінні та кількості фондів (загальної та венчурних ІСІ зокрема) продовжувала посилюватися, перш за все, на користь Києва та його регіону, а кількості КУА та ІСІ, крім венчурних, – несуттєво послабилася.

Рис. 5. Регіональний розподіл кількості КУА станом на 30.06.2018

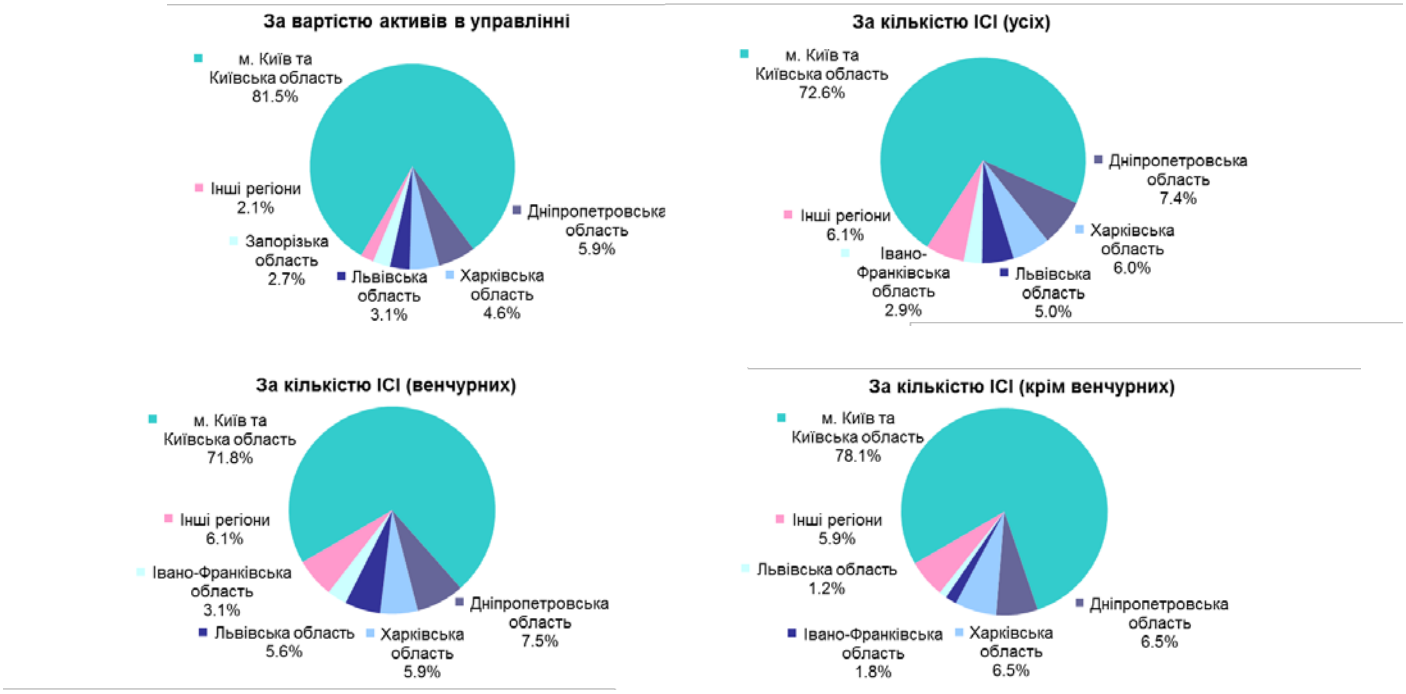

Рис. 6. Регіональний розподіл ІСІ за кількістю та вартістю їхніх активів в управлінні станом на 30.06.2018

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ

У 2-му кварталі 2018 року сукупні **загальні активи діючих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів** («визнаних» ІСІ), **зросли на 1.9%** (після -0.9% у 1-му кварталі). На 30.06.2018 вони становили **266 234.1 млн. грн.** Це супроводжувалося збільшенням кількості фондів, що досягли нормативів до кінця кварталу і подали звітні дані (+0.8%).

Активи усіх ІСІ в управлінні, *включно з тими, які ще не досягли нормативу, у 2-му кварталі 2018 року* ***зросли на 4.5%, до 287 977.6 млн. грн.***

За секторами ІСІ за типами фондів, серед *відкритих* зростання у квітні-червні продовжилося, а до *закритих ІСІ з приватною емісією*, зокрема і *венчурних* – повернулося, після падіння на початку року. Водночас, в *інтервальних* і *закритих ІСІ з публічною пропозицією* спостерігалося скорочення – на зміну динаміці 1-го кварталу.

Загальні активи *венчурних* ІСІ за 2-й квартал зросли на 2.1% (після -1.0% за 1-й), при збільшенні кількості фондів у секторі, які подали інформацію за цей період, на 1.3%. На 30.06.2018 активи *венчурних* ІСІ становили *257 881.5 млн. грн.* (рис. 7).

Відкриті фонди зросли у квітні-червні на 1.0% (після +10.8% за 1-й квартал) і на 30.06.2018 мали загальні активи розміром *84.1 млн. грн.* Ріст відкритих ІСІ був підтриманий чистим притоком капіталу, про який детальніше – нижче. Уповільнення зростання сектору на порядок у порівнянні з попереднім кварталом частково було зумовлено турбулентністю на фондовому ринку, зокрема провалом індексу УБ у травні й продовженням спаду в червні, що призвело врешті до його втрат за результатами кварталу на 4.5% (хоча індекс ПФТС показав майже +30% за квартал). Також негативним чинником було зменшення кількості діючих фондів у секторі, що надали звіти у червні (на один фонд, або -5.9% порівняно з березнем).

На тлі скорочення сектору інтервальних ІСІ та зменшення активів закритих ІСІ з публічною пропозицією сукупна вартість активів *ІСІ (крім венчурних)* на кінець червня 2018 року опустилася до 8 352.7 млн. грн. (-3.8%, після +1.9% у 1-му кварталі).

З початку 2018 року ріст загальних активів зафіксовано серед відкритих ІСІ (+11.9%), закритих ІСІ з публічною пропозицією (+4.6%) та венчурних ІСІ (+1.2%), що забезпечило зростання сукупних активів усієї індустрії ІСІ на 1.1% за півроку.

На річному проміжку (червень 2018 до червня 2017 року) усі сектори за типами ІСІ наростили активи – від +5.4% для закритих ІСІ з приватною емісією (крім венчурних) та +10.0% – для венчурних до +30.2% – для відкритих.

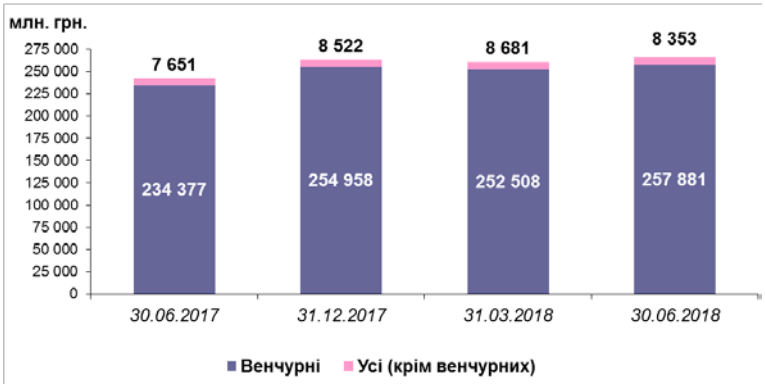

Рис. 7. Динаміка вартості активів ІСІ у 2-му кв. 2017-2018 рр.

Вартість чистих активів сформованих ІСІ (діючих фондів, що досягли нормативів) у 2-му кварталі 2018 року **зросла 3 058.8 млн. грн., або на 1.5%** (після -2.0% у 1-му). Станом на 30.06.2018 вона становила **212 286.3 млн. грн.** (табл. 5).

Напрямок динаміки ВЧА за секторами ІСІ був традиційно той самий, що й загальних активів, але лідирували за темпом приросту чистих активів венчурні фонди.

ВЧА *венчурних* ІСІ додала 3 267.1 млн. грн. (1.6%, після -2.1%) і досягла 204 184.7 млн. грн.

Відкриті ІСІ збільшили свої чисті активи на 1.2% (після +10.7% у 1-му кварталі), до *83.8 млн. грн.* Чисті активи 16-ти фондів, які подали звіти за 2 квартал, зросли на 2.0%. Зростання, на відміну від 1-го кварталу, забезпечив додатковий рух капіталу до цих фондів, що був майже утричі більшим за приріст ВЧА сектору за 2-й квартал та компенсував падіння доходності портфельних інвестицій фондів.

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

ВЧА *інтервальних* та *закритих ІСІ з публічною пропозицією,* на відміну від 1-го кварталу, скоротилася, хоча відносно менше, ніж загальні активи, – на 0.4% та 8.7% відповідно. Це сталося на тлі зменшення кількості звітів діючих фондів у цих секторах на 6.3% та 4.8% (один та два фонди), відповідно.

Чисті активи *закритих ІСІ з приватною емісією (крім венчурних)* додали 1.1%, але, попри удвічі більший обсяг ВЧА цих фондів порівняно з ІСІ з публічною емісією, сукупна ВЧА *ІСІ (крім венчурних)* на кінець червня 2018 року скоротилася через значно стрімкішу і негативну динаміку останніх. Станом на 30.06.2018 вона становила 8 101.5 млн. грн. (-2.5%, після +0.7% у 1-му кварталі).

З початку 2018 року ВЧА відкритих ІСІ зросла на 12%, інтервальних – на 2.7% (попри зменшення загальних активів на 1%), а закритих ІСІ з публічною пропозицією – на +4.5%.

Через більш вагоме скорочення ВЧА венчурних ІСІ у 1-му кварталі, за перше півріччя 2018 року їхні чисті активи просіли на 0.5%, що призвело до практично аналогічного показника для всієї індустрії ІСІ за цей час.

На річному проміжку у червні усі сектори за типами ІСІ збільшили ВЧА, причому лідерами росту залишалися відкриті та інтервальні фонди (+31% та +20% відповідно), хоча вони й уповільнили річне зростання порівняно з березнем.

Таблиця 5. Динаміка ВЧА ІСІ у розрізі типів фондів у 2-му кв. 2017-2018 рр., млн. грн.

Фонди	30.06.2017	31.12.2017	31.03.2018	30.06.2018	Зміна за 2-й квартал 2018	Зміна з початку 2018 року	Зміна за рік
Відкриті	63.98	74.82	82.86	83.82	1.16%	12.02%	31.00%
Інтервальні	67.03	78.36	80.82	80.48	-0.42%	2.70%	20.06%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	7 365.23	8 103.44	8 146.24	7 937.23	*-2.57%*	*-2.05%*	*7.77%*
з публічною емісією	2 396.40	2 646.68	3 028.79	2 765.14	-8.70%	4.48%	15.39%
з приватною емісією	4 968.83	5 456.76	5 117.45	5 172.09	1.07%	-5.22%	4.09%
Усі (крім венчурних)	***7 496.25***	***8 256.63***	***8 309.91***	***8 101.53***	***-2.51%***	***-1.88%***	***8.07%***
Венчурні	191 590.39	205 184.65	200 917.59	204 184.74	1.63%	-0.49%	6.57%
Усі (з венчурними)	**199 086.64**	**213 441.28**	**209 227.51**	**212 286.27**	**1.46%**	**-0.54%**	**6.63%**

** Діючі ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (були визнані такими, що відбулися), перебувають в управлінні КУА та надали звітність за відповідний період (на звітну дату).*

Збереження висхідного руху ВЧА у секторі відкритих ІСІ і несуттєве скорочення – в інтервальних, в умовах значного зменшення ВЧА закритих ІСІ з публічною пропозицією збільшило вагу перших і других у сукупних чистих активах ІСІ (крім венчурних), хоча для обох секторів вона залишалася у межах 1% (рис. 8). Фонди з публічною емісією на кінець червня мали 36.2% (після 36.5% у 1-му кварталі).

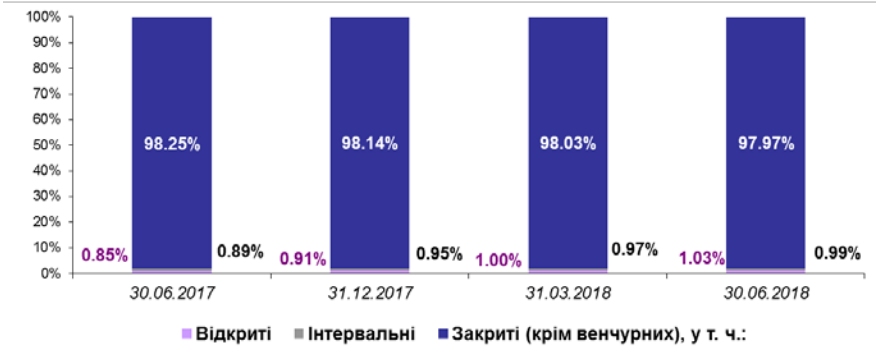

Рис. 8. Динаміка розподілу ВЧА невенчурних ІСІ за типами фондів у 2-му кв. 2017-2018 рр.

Венчурні ІСІ, завдяки відновленому зростанню та на тлі скорочення решти секторів ІСІ в цілому, збільшили свою вагу в сукупних чистих активах усіх ІСІ у 2-му кварталі 2018 року із 96.0% до 96.2%.

Частки *відкритих* та *інтервальних* фондів суттєво не змінилися (в обох лишилися на рівні 0.04%), а *закритих (крім венчурних)* – скоротилася із 3.9% до 3.7% (рис. 9).

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

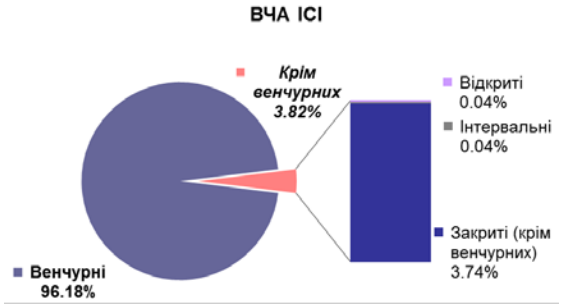

Рис. 9. Розподіл ВЧА ICI за типами фондів станом на 30.06.2018 р.

2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ICI

У квітні-червні 2018 року чистий рух капіталу у відкритих ICI не лише залишався позитивним, а й дещо посилився. При цьому тривав він уже 5-й квартал поспіль і прискорив також річне залучення додаткових коштів від інвесторів у сектор.

Найбільш «урожайним» був квітень, коли, разом із прискоренням росту Індексу українських акцій (УБ), фонди отримали більше половини квартального притоку. У травні він різко знизився, що було пов'язано з форс-мажорними обставинами на фондовому ринку (санкціями проти «Московської біржі», що торкнулися УБ) та, відповідно, просіданням індексу УБ. Травнева динаміка ринку – провал цін низки блакитних фішок на УБ, зумовлений радше технічними перепонами в роботі біржі, ніж фундаментальними проблемами з емітентами – разом зі зростанням індексу ПФТС і попереднім фіксуванням прибутку в березні, дали інвесторам підстави для збереження поміркованого притоку до відкритих фондів і у червні (рис. 10).

Додаткові вкладення у відкриті фонди у 2-му кварталі надійшли тільки від місцевих роздрібних інвесторів, тоді як іноземні корпоративні – скоротили свої сукупні кошти у секторі. При цьому кількість інвесторів зменшилася в обох цих категоріях, на відміну від 1-го кварталу.

Із 16-ти відкритих ICI, що подали звітність за 2-й квартал 2018 року, 13 фондів мали притік або відтік капіталу, причому *фондів, що мали чистий притік*, було 10 (у 1-у кварталі – 5 із 17-ти), а їхні сукупні додаткові надходження за 2-й квартал становили понад 3 млн. грн. (після +5 млн. грн. у 5-ти фондах із чистим притоком у 1-му кварталі). Більше половини цієї суми та сукупного чистого притоку до усіх відкритих ICI отримав один фонд, який і раніше мав найбільший притік у секторі.

Упродовж 2-го кварталу 2018 року кількість фондів із чистим притоком коливалася від 8-ми у квітні до 5 у червні.

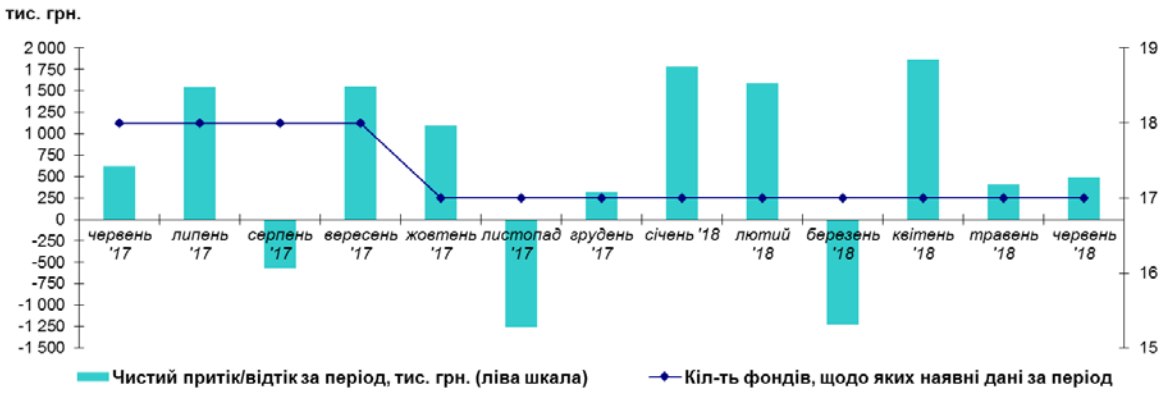

*Рис. 10. Щомісячний чистий притік/відтік капіталу відкритих ICI у червні 2017-2018 рр.**

Загалом, за 2-й квартал 2018 року **сукупний чистий притік капіталу у відкритих ICI** становив **2.8 млн. грн**. (після 2.1 млн. грн. у 1-му кварталі). Таким чином, це був найбільший не лише за останній

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

рік квартальний притік до сектору (рис. 11), а й найбільший з 2-го кварталу 2011 року, коли він перевищив 18 млн. грн., а далі змінився різким відтоком протягом затяжного періоду.

Вплив руху капіталу на динаміку ВЧА відкритих фондів у 2-му кварталі був визначальним: чистий притік перевищив приріст чистих активів сектору майже у 3 рази (288%, після 27% у 1-му).

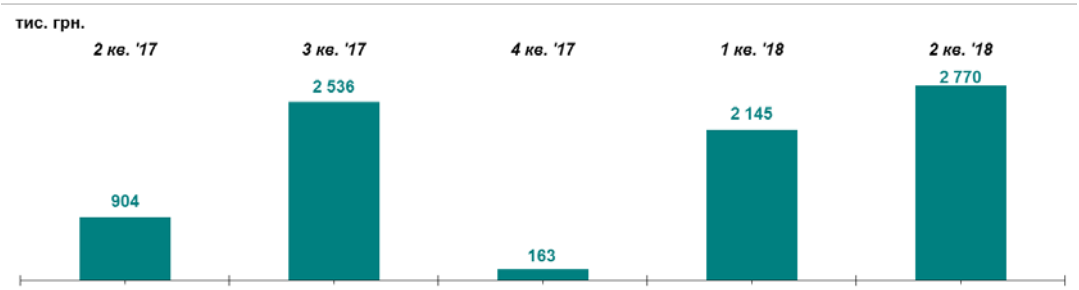

Рис. 11. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 2-му кв. 2017-2018 рр.

Річний рух капіталу (за 12 місяців, що завершилися у червні 2018 року) у відкритих ІСІ четвертий квартал поспіль був позитивним і посилився до **7.6 млн. грн.** (із 5.7 млн. грн. у березні). За цей час українські фондові індекси зросли на 51-62%.

Водночас, червень став найгіршим місяцем для європейських фондів за останні 5 років з точки зору відтоку капіталу, адже інвестори почали уникати ризиків та шукати «безпечні гавані» (інвестування в державні облігації та золото). Частка інвесторів, які вважали привабливими акції ринків, що розвиваються, була другою найменшою з 2012 року (за всю історію відповідного індексу, що відображає оцінки інвесторів). Ця зміна, швидше за все, є відповіддю на напруженість у глобальній торгівлі та побоювання збільшення тарифів, що в кінцевому підсумку призведе до тиску на споживчі ціни. Також постраждали у цей час японські фонди, а притік до фондів акцій у США тривав.

Рух капіталу в **індустрію інвестиційних фондів Європейського Союзу** за квітень-червень 2018 року залишався позитивним, попри відтік у травні та червні, але скоротився на порядок: усі фонди загалом отримали **20 млрд. євро**[2], після 214 млрд. євро за січень-березень (та у порівнянні з 2-м кварталом 2017 року, коли притік становив 244 млрд. євро). Більше половини притоку знову надійшло до індустрії у перший місяць кварталу (43 млрд. євро), причому ***UCITS***[3]-фонди отримали тоді 46 млрд. євро.

Квартальний чистий притік до UCITS становив 12 млрд. євро (після 175 млрд. євро у 1-му кварталі та із 174 млрд. євро рік тому), внаслідок чистого відтоку за червень розміром 25 млрд. євро.

Чисті активи індустрії фондів у ЄС, на тлі складної ринкової та політичної ситуації останніх місяців, що підірвала довіру інвесторів, у червні зменшилися на 1.1%, а проте за 2-й квартал додали 1.6% і станом на 30.06.2018 дорівнювали 15 854 млрд. євро (+1.5% з початку року). Сукупна ВЧА UCITS у червні опустилася на 1.1%, а за квартал – зросла на 1.5%, до 9 877 млрд. євро.

Найпопулярнішими із UCITS серед інвесторів у квітні-червні 2018 року, були *фонди змішаних активів,* що отримали додаткових 26 млрд. євро (після 57 млрд. євро у січні-березні та 54 млрд. євро рік тому).

Фонди акцій, які лідирували за чистим притоком у 1-му кварталі, у 2-му отримали 9 млрд. євро (після 87 млрд. євро за січень-березень та 35 млрд. євро рік тому).

Фонди облігацій мали чистий відтік 5 млрд. євро за результатами 2-го кварталу (після 27 млрд. євро у 1-му кварталі та 93 млрд. євро рік тому), що було лише третім показником.

Фонди грошового ринку зазнали посиленого відтоку (-18 млрд. євро, після -2 млрд. євро у 1-му кварталі та -13 млрд. євро рік тому).

[2] За наявними даними щодо 28-ми країн, асоціації яких є членами EFAMA (24 країни-члени ЄС, у т. ч. Польща (колишній член EFAMA), а також Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія і Туреччина) – див. EFAMA Investment Fund Industry Fact Sheet June 2018 на сайті: http://www.efama.org.

[3] UCITS (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) – підприємства з колективного (спільного) інвестування в оборотні цінні папери (такі, що перебувають в обігу на регульованих ринках); є відкритими фондами із публічним розміщенням (пропозицією) і жорсткими вимогами до складу, якості, ліквідності та структури активів. Регулюються відповідною Директивою (Directive 2009/65/EC від 13 липня 2009, зі змінами згідно з Directive 2014/91/EU від 23 липня 2014) та іншими актами законодавства ЄС.

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

Чистий притік до фондів AIF[4] *у* ***у квітні-червні*** 2018 року послабився до ***8 млрд. євро*** (із 39 млрд. євро за перші три місяці року та порівняно з 70 млрд. євро рік тому).

Найпопулярнішими із фондів AIF серед інвесторів у квітні-червні 2018 року вкотре були «*інші*» *фонди*[5], які отримали чистий притік 18 млрд. євро (після 27 млрд. євро у січні-березні та 39 млрд. євро рік тому).

У цей період посилився чистий притік до *фондів нерухомості* – 11 млрд. євро (після 9 млрд. євро у 1-му кварталі та 6 млрд. євро рік тому).

Фонди змішаних активів серед AIF у 2-му кварталі 2018 року мали чистий відтік 1 млрд. євро, після притоку 13 млрд. євро у 1-му кварталі та 14 млрд. євро рік тому. Практично такий же результат у 2-му кварталі мали AIF - *фонди грошового ринку* (після відтоку 2 млрд. євро у 1-му кварталі та 5 млрд. євро рік тому).

Фонди облігацій та *фонди акцій* серед AIF знову були аутсайдерми за квартальним рухом капіталу: перші втратили 6 млрд. євро, останні – 12 млрд. євро (після -4 млрд. євро у 1-му кварталі для обох секторів та +10 млрд. євро у фондах облігацій і +7 млрд. євро у фондах акцій рік тому).

2.5. Інвестори ІСІ

У 2-му кварталі 2018 року найбільшими інвесторами ІСІ залишалися ***юридичні особи-резиденти,*** сукупні кошти яких в усіх фондах разом зросли майже на 5 млрд. грн. за цей період.

Водночас, їхня вага у ВЧА усіх ІСІ станом на 30.06.2018 зменшилася із 63.6% до 63.3%, що стало наслідком відносно стрімкішого нарощення коштів фізичних осіб в ІСІ.

За секторами ІСІ, сукупна вартість вкладень місцевих підприємств зросла тільки у відкритих та венчурних ІСІ, а частка – лише у відкритих (до 9.3%), але й тут – тільки за рахунок скорочення коштів іноземних юридичних осіб. Вага юридичних осіб-резидентів у *венчурних* фондах понизилася з 64.8% до 64.5% (рис. 12)[6].

Фізичні особи-резиденти у 2-му кварталі 2018 року продовжували збільшувати свою присутність в ІСІ та збільшили свої сукупні вкладення в усіх секторах ІСІ за типами фондів, окрім закритих невенчурних фондів. Загалом їхня вага в *усіх* ІСІ за сукупною вартістю вкладень на кінець червня досягла 11.9% (після 11.5% у березні).

Кошти цих інвесторів у *відкритих* фондах знову зросли найбільше серед усіх категорій вкладників, причому цього разу як в абсолютному, так і відносному вимірі, що збільшило їхню вагу у ВЧА сектору за 2-й квартал із 76.2% до 77.5%.

Найшвидше серед різних категорій ІСІ ці інвестори нарощували кошти у *венчурних* ІСІ, де вони також лідирували в цей період серед усіх категорій вкладників за темпами збільшення обсягу належних їм коштів. Їхня частка у секторі, відповідно, зросла із 9.8% до 10.3% за квартал.

Найбільшу частку серед усіх категорій інвесторів в ІСІ за типами фондів у червні 2018 року зберігали фізичні особи-резиденти в *інтервальних* ІСІ – 80.2% (після 79.9% у березні).

Сукупна вартість вкладень ***іноземних інвесторів*** у 2-му кварталі 2018 року зросла в усіх секторах закритих ІСІ, тоді як у відкритих та інтервальних – скоротилася.

Майже увесь приріст сукупних коштів закордонних інвесторів традиційно забезпечили *юридичні особи-нерезиденти,* приріст вкладень яких припав переважно на *венчурні* ІСІ. Попри це, їхня вага у ВЧА цих фондів зменшилася за квартал із 25.3% до 25.1% через інтенсивніше зростання вкладень інших категорій інвесторів, зокрема фізичних осіб-резидентів. В *усіх* ІСІ частка іноземних підприємств скоротилася з 24.8% до 24.7%.

Вкладення *іноземних громадян* у квітні-червні 2018 року помітно збільшилися у *закритих* ІСІ, зокрема й у *венчурних,* хоча їхня вага як у цьому секторі, так і в ІСІ загалом залишалася на рівні 0.1% їхньої сукупної ВЧА.

Вага усіх *інвесторів-нерезидентів* у венчурних фондах зменшилася за 2-й квартал із 25.4% до 25.2%, а в усіх ІСІ – із 25.0% до 24.8%.

[4] AIF (Alternative Investment Funds) – фонди альтернативних інвестицій; фактично включають усі інші регульовані фонди, що не є UCITS. Компанії, що здійснюють управління такими фондами, регулюються Директивою AIFMD (Directive 2011/61/EU of 8 June 2011).

5 Ця категорія AIF включає фонди акцій, облігацій та змішаних активів в Ірландії через відсутність даних про їх розподіл за цими секторами.

[6] Без урахування цінних паперів ІСІ на пред'явника.

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

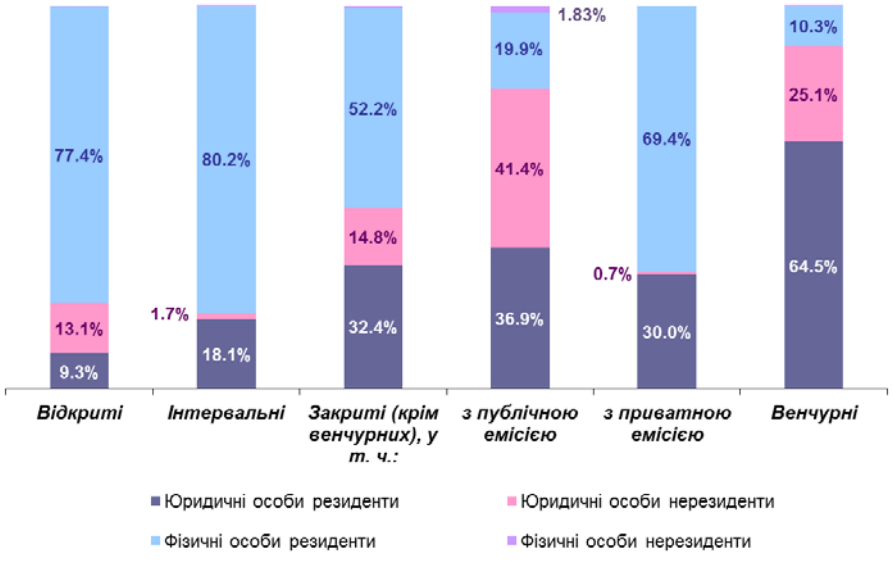

Рис. 12. Розподіл ВЧА ІСІ за категоріями інвесторів станом на 30.06.2018 р., частка у ВЧА

Кількість інвесторів ІСІ у 2-му кварталі 2018 року зросла на 281 (+0.1%, після -0.1% у 1-му кварталі) – головним чином за рахунок *венчурних* ІСІ, де вона зросла на 163 (+4.4%, після -0.8%), а також *закритих ІСІ з публічною емісією* (+3.0%, після -0.2%). Усі категорії інвесторів збільшили свою присутність в ІСІ в цілому, хоча в окремих секторах фондів вона дещо зменшилася.

Загалом, станом на 30.06.2018 року ІСІ мали ***259 987 інвесторів*** (табл. 6), 98.5% із яких були фізичними особами - резидентами України, 96.1% – учасниками інтервальних фондів, 0.7% – відкритих, 1.5% – венчурних ІСІ.

У *венчурних* фондах станом на 30.06.2018 всього було 3 902 інвесторів, у т. ч. 2 975 місцевих корпоративних інвесторів.

У *відкритих* фондах учасників на кінець червня було 1 702, тобто їх поменшало за 2-й квартал на 33 (-1.9%, після +1.4% у 1-му). Серед них був 31 роздрібний інвестор-резидент.

В *інтервальних* ІСІ, де ще один із яких у 2-му кварталі 2018 року розпочав ліквідацію, кількість інвесторів також зросла, хоч і відносно несуттєво для цього сектору (+7 всього, а фізичних осіб – резидентів – на 9). На кінець червня 2018 року ці ІСІ, як і раніше, мали найбільше учасників – всього 249 886, у т. ч. 249 848 – місцевих роздрібних інвесторів.

За рік станом на 30.06.2018 загальна кількість інвесторів усіх ІСІ зменшилася на 1.5%. Проте у *відкритих* фондах вона зросла за цей час на 1.1% (19 учасників, у т. ч. 18 фізичних осіб-резидентів,), а у *закритих ІСІ з публічною емісією* – на 11.0% (422, у т. ч. 344 громадянина України).

Таблиця 6. Інвестори ІСІ за категоріями, кількість та частка у загальній кількості, станом на 30.06.2018 р.

Фонди	Юридичні особи				Фізичні особи				РАЗОМ
	резиденти		нерезиденти		резиденти		нерезиденти		
Відкриті	18	1.06%	7	0.41%	1 676	98.47%	1	0.06%	1 702
Інтервальні	19	0.01%	1	0.00%	249 848	99.98%	18	0.01%	249 886
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	*463*	*10.30%*	*22*	*0.49%*	*4 004*	*89.04%*	*8*	*0.18%*	*4 497*
з публічною емісією	277	6.53%	13	0.31%	3 946	92.98%	8	0.19%	4 244
з приватною емісією	186	73.52%	9	3.56%	58	22.92%	0	0.00%	253
Усі (крім венчурних)	***500***	***0.20%***	***30***	***0.01%***	***255 528***	***99.78%***	***27***	***0.01%***	***256 085***
Венчурні	2 975	76.24%	401	10.28%	518	13.28%	8	0.21%	3 902
Усі (з венчурними)	**3 475**	**1.34%**	**431**	**0.17%**	**256 046**	**98.48%**	**35**	**0.01%**	**259 987**

З точки зору внеску різних категорій інвесторів, зростання загальної кількості учасників ІСІ у 2-му кварталі 2018 року відбулося головним чином за рахунок ***юридичних осіб-резидентів***, яких у квітні-червні побільшало загалом на 239 (+7.4%, після -2.1% у січні-березні).

Найбільше в абсолютному вимірі їхня кількість зросла у *венчурних* фондах – на 129 (+4.5%,

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

після -1.1%), до 2 975 на кінець червня, тобто 76.2% від усіх інвесторів у цьому секторі (у березні – 76.1%).

Відносно найбільше місцевих підприємств – інвесторів у цьому кварталі стало більше у *закритих ІСІ з публічною емісією* (+60.1%, +104), а зменшилася їхня кількість лише в *інтервальних ІСІ* (-2, -9.5%).

Фізичних осіб-резидентів у 2-му кварталі 2018 року яких стало більше всього на 31 (+0.01%, після -0.05% у 1-му) – всього 256 046.

Найбільше в абсолютному вимірі їхня кількість зросла у *закритих ІСІ з публічною емісією (+23, +0.6%)*, а відносно – у *венчурних* фондах (+4.2%, +21). У перших вони на кінець червня становили майже 93% від усіх інвесторів, в других – понад 13%.

У *відкритих* ІСІ кількість місцевих роздрібних інвесторів зменшилася у квітні-червні на 31 (-1.8%, після +1.2% у 1-му кварталі), до 1 676. Попри це, частка цих інвесторів у загальній кількості учасників цих фондів дещо зросла – із 98.4% до 98.5%, що було наслідком на порядок більшого скорочення кількості іновесторів - іноземних підприємств у секторі.

Іноземні корпоративні інвестори загалом кількісно збільшили свою присутність в ІСІ на 11, або 2.6% за 2-й квартал 2018 року (після -0.2% у 1-му кварталі). Це відбулося за рахунок *венчурних* фондів (+13, або +3.4%, після -0.8%), де їхня чисельна вага ледь зменшилася – із 10.4% до 10.3% – на тлі слабшого зростання, ніж з боку інших категорій інвесторів.

Відносно найбільше зросла кількість підприємств-нерезидентів у *закритих ІСІ з приватною пропозицією (крім венчурних)* – на 28.6%, а у *відкритих* – найсуттєвіше скоротилася (-22.2%), при цьому в обох секторах їх стало, відповідно, більше або менше всього на 2.

У цілому, іноземні компанії та фізичні особи у *відкритих* ІСІ на кінець червня становили майже 0.5% від усіх інвесторів цих фондів (після 0.6% у березні), а у *закритих ІСІ з приватною пропозицією (крім венчурних)* – майже 3.6% (після 3.0%). В усіх ІСІ частка нерезидентів за кількістю залишалася в межах 0.2%.

2.6. Структура активів ІСІ

У 2-му кварталі 2018 року в структурі інвестицій ІСІ з використанням ***цінних паперів*** зменшилася як їхня *сукупна вартість*, так і *вага* в активах усіх ІСІ в цілому; при цьому їхня вага зросла в інтервальних та в закритих фондах із публічною пропозицією (табл. 7), а сукупна вартість цих активів збільшилася в інтервальних та в закритих фондах із приватною емісією (крім венчурних).

Таблиця 7. Зміни у структурі агрегованих портфелів ІСІ за типами фондів у 2-му кв. 2018 року

Вид активу / Тип ІСІ / Зміна за квартал	Відкриті		Інтервальні		Закриті - з публ. проп.		Закриті - з прив. проп.		Венчурні	
	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%
Інші активи (у т. ч. ДЗ)	-0.57	-12.1%	-2.99	-35.4%	0.21	0.3%	2.63	5.0%	***2.61***	***3.2%***
Нерухомість	-	-	-	-	0.01	15.6%	0.04	12.9%	0.66	22.8%
Грошові кошти та банківські депозити	***2.83***	***13.7%***	***-0.75***	***-7.8%***	***-1.08***	***-35.7%***	***-2.27***	***-12.7%***	-0.26	-17.4%
Банківські метали	0.10	10.3%	-	-	0.08	244.7%	-	-	0.00	-8.2%
Облігації державні	***1.45***	***6.2%***	***2.62***	***7.3%***	***-1.61***	***-16.1%***	***1.43***	***573.0%***	***0.03***	***105.5%***
Акції	***-3.81***	***-7.7%***	***1.29***	***2.8%***	***1.08***	***12.9%***	***-1.96***	***-8.5%***	***-2.54***	***-35.8%***
Облігації підприємств	0.00	0.3%	***-0.16***	***-29.0%***	***3.29***	***124.5%***	***-0.12***	***-2.3%***	***0.23***	***7.7%***
Векселі	-	-	-	-	-1.99	-66.2%	0.26	45.4%	-0.69	-14.8%
Заставні	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	-32.6%
Інші ЦП та деривативи	-	-	0.00	-1.00	-	-	-	-	-0.02	-4.0%
Цінні папери	**-2.36**	**-3.2%**	**3.75**	**4.6%**	**0.77**	**3.2%**	**-0.39**	**-1.4%**	**-3.00**	**-19.8%**

За окремими видами цінних паперів відбулися такі ключові зміни:

зростання сукупних вкладень у *державних облігаціях* та їхньої ваги в активах усіх категорій ІСІ, крім закритих фондів із публічною пропозицією;

зростання частки *акцій* в інтервальних та в закритих фондах із публічною пропозицією, зі зменшенням її в інших секторах ІСІ, на тлі зниження сукупної вартості пакетів акцій у кожному секторі ІСІ;

зростання вартості пакету та ваги в активах *корпоративних облігацій* у відкритих фондах,

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

закритих із публічною пропозицією і венчурних та зменшення – в інтервальних і закритих фондах із приватним розміщенням (крім венчурних);

зростання сукупної вартості й ваги *векселів* у закритих ІСІ (крім венчурних) та скорочення їх – у венчурних ІСІ.

Таким чином, загалом **цінні папери** на кінець червня 2018 року залишалися ключовою складовою активів *відкритих* та *інтервальних ІСІ,* що у 2-му кварталі, відповідно, скоротилися із 73.6% до 71.3% та зросли із 81.9% до 85.6%.

У *закритих ІСІ з публічною пропозицією* вага фондових інструментів зросла із 24.0% до 24.8%, а *з приватним розміщенням (крім венчурних)* – опустилася із 29.0% до 28.6% (рис. 13).

Грошові кошти у банках у цей період зросли тільки в активах *відкритих* фондів – як в абсолютному вимірі, так і у відношенні до їхніх сукупних активів (із 20.7% до 23.6%), тоді як у решті секторів ІСІ вони скоротилися.

У *венчурних* ІСІ кошти на рахунках у банках у 2-му кварталі скоротилися, а їхня вага у сукупних активах сектору опустилася із 1.5% до 1.2%.

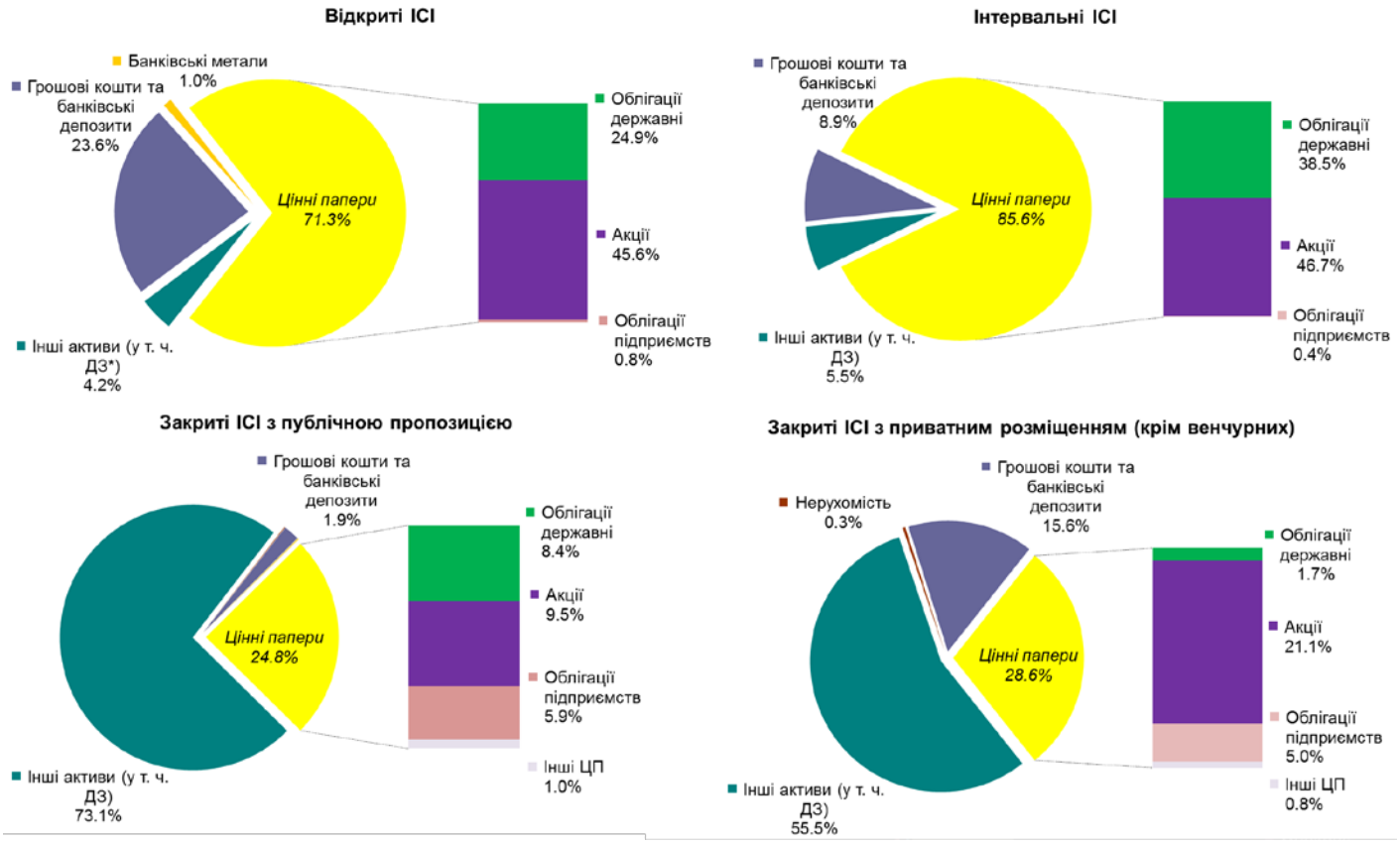

Рис. 13. Структура активів ІСІ, крім венчурних, за типами фондів станом на 30.06.2018 р.

Найбільша складова активів *венчурних* ІСІ – **«інші» активи**[7] – у цей час продовжувала зростати, причому прискореними темпами (майже +11 млрд. грн.), значно випереджаючи збільшення інших видів активів сектору. На тлі різкого скорочення портфелю акцій та векселів в активах цих фондів, частка «інших» активів у квітні-червні 2018 року зросла із 80.5% до 83.1% (рис. 14).

Сукупна вартість інвестицій у **нерухомості** у *венчурних* фондах у 2-му кварталі теж збільшилися – на понад 1.8 млрд. грн., що підняло їхню вагу в активах сектору із 2.9% до 3.5%.

Серед **фондових інструментів**, активи венчурних ІСІ в *акціях* у 2-му кварталі вдруге поспіль скоротилися найбільше – як в абсолютному, так і відносному вимірі (їхня частка впала із 7.1% до 4.6%. Сукупна вартість та вага вкладень венчурних ІСІ у *векселях* зменшилися (вага – із 4.7% до 4.0%). Вкладення сектору в *інших цінних паперах та деривативах* вперше дещо скоротилися, проте їхня частка в активах залишалася в межах 0.4%.

[7] До «інших» активів належать корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах, а також дебіторська заборгованість, у тому числі позики компаніям, у яких ІСІ володіють часткою в капіталі (для венчурних фондів).

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

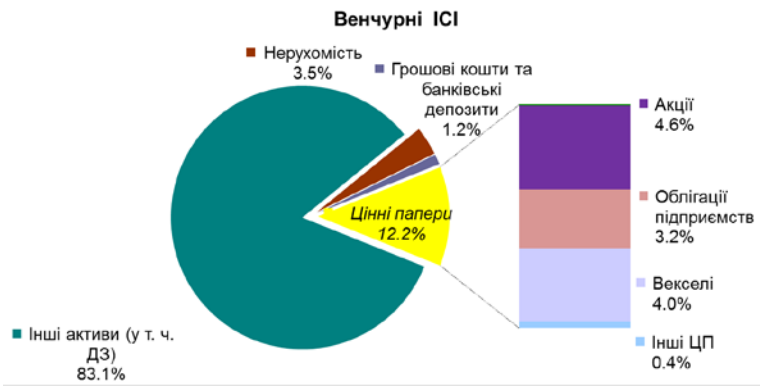

Рис. 14. Структура активів венчурних ІСІ станом на 30.06.2018 р.

Портфель цінних паперів усіх ІСІ разом, відповідно до вищеописаних змін, у 2-му кварталі 2018 року продовжував зменшуватися, причому значно стрімкіше, ніж у 1-му. Сукупна вартість цінних паперів та деривативів в активах ІСІ скоротилася на 7 034.6 млн. грн., або на 17.3% (після -4.4% у 1-му кварталі). Станом на 30.06.2018 вона дорівнювала **33 717.2 млн. грн.**

Зменшення сукупних вкладень ІСІ в цінних паперах в цілому було на 89% зумовлено скороченням сукупних інвестицій фондів в *акції*, а також у *векселі* (в обох випадках – за рахунок венчурних фондів). *Акції* втратили у вазі у зведеному фондовому портфелі ІСІ за квартал із 47.9% до 39.3%.

Така динаміка найбільших складових портфелю ІСІ, а також суттєве нарощення портфелю *корпоративних облігацій*, значно підштовхнуло вагу останніх нагору – із 19.3% до 25.7% у структурі фінансового портфелю ІСІ.

Вартість пакету *ОВДП* усіх ІСІ також зросла, тож їхня вага у зведеному портфелі цінних паперів усіх фондів піднялася із 1.1% до 1.5% (табл. 8).

Портфель ІСІ, крім венчурних, у 2-му кварталі 2018 року вперше за останні 4 квартали скоротився (-72.2 млн. грн., або -3.0%, після +9.3% у 1-му кварталі) і у червні коштував **2 363.7 млн. грн.**

Акції, на тлі просідання індексу УБ на 4.5%, зменшилися у загальній вартості у фінансовому портфелі ІСІ (крім венчурних) на 5.6% та врешті опустилися у вазі із 64.1% до 62.4% (табл. 9).

ОВДП у зведеному портфелі ІСІ, крім венчурних, також скоротилися, але удвічі менше – на 2.7% – що навіть дещо збільшило їхню вагу у межах 16.1%.

Продовження зростання сукупної вартості вкладень цих ІСІ у *корпоративних облігаціях* (+23.0%, після +14.5% у 1-му кварталі), разом зі зменшенням активів в інших інструментах, вивело бонди на другу позицію у фінансовому портфелі ІСІ, крім венчурних. За 2-й квартал їхня частка тут зросла із 14.6% до 18.5%.

Диверсифіковані ІСІ у 2-му кварталі 2018 року несуттєво збільшили свій портфель цінних паперів – на 0.08 млн. грн., або на 0.1% (після +19.0%). Станом на 30.06.2018 він коштував **82.3 млн. грн.**

Ріст портфеля забезпечили вкладення диверсифікованих фондів в *ОВДП,* що збільшилися у сукупній вартості у портфелі цього сектору у квітні-червні на 6.7% (після +3.9% у 1-му кварталі) та наростили свою вагу тут із 24.0% до 25.6% (табл. 10).

Цьому сприяло також скорочення зведеного пакету *акцій* цих ІСІ на 1.8% (після +25.1%), що опустило їхню вагу у портфелі цінних паперів сектору із 75.2% до 73.7%. За рік портфель акцій у диверсифікованих ІСІ зменшився майже на 38%, а його вага – майже на 10 проц. п., тоді як пакет ОВДП практично так само збільшився у вазі, додавши 12%.

Корпоративні облігації прискорено скоротилися у вартості у 2-му кварталі порівняно з 1-м – на 21.1%, після -2%. Таким чином, їхня частка у зведеному фінансовому портфелі диверсифікованих ІСІ змешилася із 0.8% до 0.6%.

Таблиця 8. Портфель цінних паперів та похідних в ІСІ за типами інструментів, станом на 30.06.2018 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 2-й квартал 2018 р., грн.	Зміна, %
Акції	13 241 325 481	39.27%	-6 285 578 202	-32.2%
Векселі	10 323 554 056	30.62%	-1 604 086 878	-13.4%
Облігації підприємств	8 670 745 088	25.72%	818 098 357	10.4%
Облігації державні	512 569 856	1.52%	58 375 628	12.9%
Заставні	3 306 267	0.01%	-1 500 464	-31.2%
Деривативи	*965 707 492*	*2.86%*	*-19 943 605*	*-2.0%*
РАЗОМ	**33 717 208 239**	**100.00%**	**-7 034 635 164**	**-17.3%**

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

Таблиця 9. Портфель цінних паперів та похідних в ІСІ, крім венчурних, станом на 30.06.2018 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 2-й квартал 2018 р., грн.	Зміна, %
Акції	1 474 406 844	62.38%	-87 469 579	-5.6%
Облігації підприємств	436 002 656	18.45%	81 421 026	23.0%
Облігації державні	380 476 658	16.10%	-10 719 049	-2.7%
Векселі	72 768 947	3.08%	-55 421 339	-43.2%
РАЗОМ	**2 363 655 104**	**100.00%**	**-72 188 940**	**-3.0%**

Таблиця 10. Портфель цінних паперів та похідних в диверсифікованих ІСІ, станом на 30.06.2018 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 2-й квартал 2018 р., грн.	Зміна, %
Акції	60 667 570	73.73%	-1 107 011	-1.8%
Облігації державні	21 082 576	25.62%	1 323 774	6.7%
Облігації підприємств	528 237	0.64%	-141 580	-21.1%
Інші цінні папери	0	0.00%	-2	-100.0%
РАЗОМ	**82 278 383**	**100.00%**	**75 181**	**0.1%**

2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування

Різноспрямована динаміка українських блакитних фішок на різних біржах у 2-му кварталі 2018 року, яка засвідчила чутливість вітчизняного ринку до операційних умов діяльності та регуляторних вимог до ринкової інфраструктури, супроводжувала пониження доходності майже усіх секторів ІСІ. Фонди облігацій виявилися стійкими до турбулентності на ринку і навіть підвищили доходність.

Ставки за банківськими депозитами у гривні та у доларах США на початку кварталу опустилися, а в євро – піднялися. *Гривневі депозити* забезпечили у середньому *+3.5%* (після +3.7% у 1-му кварталі).

В умовах послабленої ревальвації гривні відносно іноземних валют у квітні-червні, *депозити в доларах* забезпечили мінімальний дохід (*+0.7%*, після -6.1% у січні-березні), а у *євро* – все ще приносили втрати (*-3.9%*, після -4.1%), адже падіння вартості останнього уповільнилося несуттєво.

Ціна на *золото,* навпаки, прискорила падіння, що призвело до збільшення втрат за вкладами у ньому (*-4.5%*, після -3.8%).

Житлова нерухомість у Києві у 2-му кварталі вперше з початку 2018 року здорожчала у гривневому виразі, хоч і несуттєво (+0.1%, після +7.5%).

Серед усіх категорій ІСІ, диверсифіковані та спеціалізовані ***фонди облігацій*** із публічною емісією (один відкритий та один інтервальний), після невдалого 1-го кварталу, у 2-му принесли середні ***+0.9%*** (після -0.9%, рис. 15), хоча примножив кошти своїх учасників тільки один із цих фондів.

Проте лідерами за квартальним приростом вартості інвестицій у 2-му кварталі 2018 року серед усіх категорій ІСІ за класами і типами фондів стали ***«інші» диверсифіковані та спеціалізовані фонди із публічною емісією***, до яких на кінець червня належали інші два (відкриті) фонди, порівняно з березнем. Доходність цього сектору за 2-й квартал становила ***+1.7%*** (після +6.2% у 1-му).

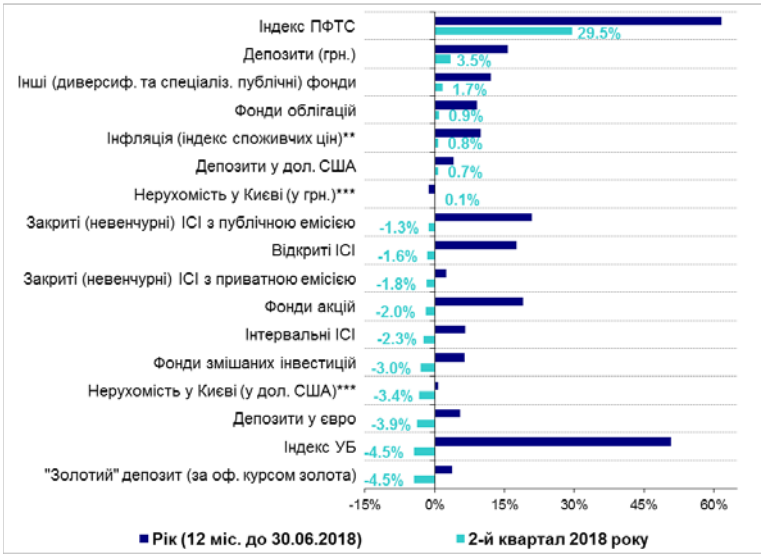

Рис. 15. Доходність ІСІ, депозитів, індексів акцій та рівень інфляції у 2-му кв. 2018 р.[8]

[8] Доходність ІСІ розрахована за даними звітності за 2-й квартал 2018 року щодо 17-ти відкритих, 15-ти інтервальних, 71-го закритого ІСІ (у т. ч. 40-ка із публічною пропозицією та 31-го з приватним розміщенням) та за даними звітності за попередні періоди – див. Ренкінги: ІСІ за типами фондів та ІСІ (диверсифіковані публічні) - за класами фондів. Інфляція розрахована за даними Державної служби статистики України. Доходність нерухомості у дол.

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

Фонди акцій, що тримали першість у січні-березні, принесли за квітень-червень 2018 року середні ***-2.0%*** (після +11.8%). До цього класу у 2-му кварталі потрапив на один фонд менше (4 відкритих та 3 інтервальних), а без урахування крайніх значень, доходність у ньому була позитивною, хоч і несуттєво вище нуля. Окремі фонди мали від -19.7% до +5.5%. При цьому *3 із 7-ми (43%) фондів акцій мали додатню квартальну доходність*, на відміну від індесу УБ, яка покрила інфляцію за цей період та була близькою чи вище доходності річних депозитів у гривні[9].

Фонди змішаних інвестицій у 2-му кварталі 2018 року показали найнижчі серед різних секторів ІСІ результати за доходністю, що впала з +2.4% до ***-3.0%.*** Кількість ІСІ, віднесених до цього класу, зменшилася із 22 до 20, а фондів із позитивними показниками серед них було близько 30% (після 73% у 1-му кварталі).

Серед ІСІ за типами фондів у 2-му кварталі 2018 року середня доходність усіх секторів була від'ємною. Найвищий показник мали ***закриті ІСІ з публічною пропозицією*** – мали середні ***-1.3%*** (після +3.1% у 1-му кварталі). Діапазон показників різних фондів у секторі звузився (від -39.2% до +50.9%), а *із 40-х цих ІСІ приріст інвестицій показали 14* (35%, після 48%).

Один закритий фонд із публічною емісією випередив індекс ПФТС за приростом у 2-му кварталі, 5 – принесли вищу доходність, ніж строкові депозити у гривні, 9 – щонайменше компенсували втрати від інфляції та були доходнішими за депозити у доларах США, 12 випередили зростання вартості київської нерухомості (у гривні), 32, або 80% цих ІСІ принесли менші втрати, ніж вклади у золоті та в євро, а також порівняно з падінням індексу УБ.

Відкриті ІСІ, які лідирували серед типів ІСІ у 1-му кварталі (+6.3%), цього разу показали в середньому ***-1.6%***. *Із 16-ти фондів у секторі, що подали звіти, 9 принесли зростання вартості своїх сертифікатів (56%,* після 88% у 1-му кварталі), а показники окремих фондів цього типу варіювалися майже так само, як у січні-березні, але діапазон змістився униз (від -20.1% до +4.3%). Два відкритих ІСІ мали вищу доходність за 2-й квартал, ніж строкові депозити у гривні, половина (8 фондів) щонайменше компенсували втрати від інфляції у цьому кварталі та були доходнішими за депозити у доларах США, 9 – випередили зростання вартості київської нерухомості (у гривні), 14 – принесли менші втрати, ніж вклади у золоті та євро, а також порівняно з індексом УБ.

Закриті фонди з приватним розміщенням (крім венчурних) у 2-му кварталі 2018 року фактично нівелювали зростання вартості інвестицій, яке принесли у 1-му: середня доходність у них була на рівні ***-1.8%*** (після +1.8%). Діапазон результатів різних фондів звузився і опустився (від -36.6% до +11.3%), а *10 із 31-го фонду показали приріст вартості своїх паперів* за квартал (32%, після 39%).

Інтервальні фонди, що були другими найдоходнішими фондами 1-го кварталу (після фондів акцій) із середніми +7.0%, у 2-му кварталі показали найбільші втрати ***-2.3%***. Діапазон показників окремих фондів у цьому секторі також звузився і опустився порівняно з 1-м кварталом (від -14.7% до +5.5%). *Зростання вартості сертифікатів* показали 5 фондів із 15-ти (після 3/4 із 16-ти у 1-му кварталі).

За **доходністю за 1-е півріччя 2018 року**, на кінець червня лідерство зберігали серед ІСІ ***фонди акцій*** із результатом ***+9.6%,*** а найменше показали *фонди змішаних інвестицій (-0.6%)* – в обох випадаках це диверсифіковані та спеціалізовані фонди із публічною емісією. *Відкриті фонди* принесли за цей час середні *+4.6%*.

За **річною доходністю,** у червні в лідери вийшли закриті (невенчурні) ІСІ з публічною емісією (+21.0%, після +19.7% у березні). ***Фонди акцій*** відстали несуттєво, але продовжили понижувати річну доходність (із +25.7% до ***+19.1%***). *Відкриті ІСІ* також показали високу, але нижчу порівняно з березнем доходність за останній рік (*+17.6%*, після +22.8%).

США розрахована як середня за даними щодо вартості житлової нерухомості у Києві порталів: http://www.domik.ua, http://100realty.ua, http://realt.ua; у гривні – за даними порталу: http://100realty.ua.

[9] Для адекватного порівняння доходності різних напрямків інвестування (видів активів) необхідно враховувати ліквідність ІСІ, зокрема, відкритого типу, що дозволяють виходити з інвестицій у будь-який робочий день без втрати доходності, на відміну від строкових банківських вкладів, які, переважно, передбачають перерахунок відсоткового доходу при достроковому поверненні коштів за ставкою вкладів на поточних рахунках (близькою до нуля). Водночас, розрахована доходність ІСІ не враховує можливі комісії та інші витрати при вході/виході до/із фондів. Також не враховується оподаткування інвестиційного прибутку при виході з фонду та оподаткування відсотків за депозитами.

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

3. Резюме

У квітні-червні 2018 року провідні фондові ринки світу переважно зростали, попри турбулентність у глобальній торгівлі. Українські блакитні фішки у цей час демонстрували різноспрямовану динаміку, а ключовий індикатор біржового ринку понизився, що мало внутрішні причини, а проте корелювало із низхідним рухом ринків, що розвиваються, у цей період, після бурхливого росту у попередньому кварталі. Доходність інститутів спільного інвестування, що інвестують у цінні папери, відповідно, понизилася. Тим не менше, притік до інвестиційних фондів, зокрема відкритих, в Україні тривав.

***Ключовими трендами індустрії управління активами в Україні у 2-му кварталі 2018 року були*:**

- Сталий ріст *кількості зареєстрованих ІСІ* та *кількості визнаних ІСІ* – за рахунок венчурних фондів –та зменшення *кількості КУА*;
- Відновлене зростання сукупної *вартості активів індустрії* (ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів) – за рахунок відкритих ІСІ та закритих із приватною емісією, зокрема і венчурних фондів; подальше зростання активів усіх ІСІ в управлінні (включно з тими, які ще не досягли нормативу на кінець кварталу);
- Підвищення *ВЧА відкритих ІСІ* 9-ий квартал поспіль, хоч і меншими темпами, ніж у 1-му кварталі, в умовах просідання фондового ринку та сталого чистого притоку капіталу до сектору;
- Деяке збільшення *кількості інвесторів в індустрії ІСІ* – головним чином за рахунок венчурних ІСІ, а також закритих ІСІ з публічною пропозицією;
- Стале зростання *сукупних коштів громадян України* в ІСІ, зокрема у венчурних та у відкритих фондах – в обох секторах вони зросли найбільше серед усіх категорій вкладників як в абсолютному, так і відносному вимірі;
- Зростання *сукупних вкладень підприємств-резидентів* в усіх ІСІ в цілому, зокрема у відкритих і венчурних ІСІ, разом зі зниженням їхньої ваги в сукупних чистих активах усіх секторів ІСІ, крім відкритих;
- Зростання *сукупних коштів іноземних інвесторів* в усіх секторах закритих ІСІ, тоді як у відкритих та інтервальних – скорочення; *кількість нерезидентів* в ІСІ в цілому також зросла – за рахунок закритих ІСІ, а у відкритих – скоротилася;
- Зниження *сукупної вартості* та *ваги цінних паперів* в активах усіх ІСІ в цілому; ріст їхньої ваги в інтервальних та у закритих фондах із публічною пропозицією, а сукупної вартості – в інтервальних та в закритих фондах із приватною емісією (крім венчурних);
- Зниження *доходності* усіх секторів ІСІ, крім фондів облігацій (диверсифіковані та спеціалізовані фонди із публічною емісією), де вона загалом зросла і була додатньою; водночас, майже половина фондів акцій, третина фондів змішаних інвестицій та обидва «інших» диверсифікованих фондів із публічною пропозицією, а також більше половини відкритих ІСІ забезпечили своїм учасникам приріст вартості інвестицій за цей період;

Таким чином, особливо волатильний характер українського фондового ринку, що проявився у квітні-червні, штовхнув униз доходність інвестиційних фондів, але для багатьох ІСІ вона була додатньою в цей період, а майже усі фонди акцій із публічною пропозицією показали результати, вищі за ключовий індекс акцій.

Попри нестабільний тренд на ринку, притік до відкритих ІСІ навіть дещо посилився порівняно з першим кварталом року, вкотре оновивши рекорд річного обсягу додаткових залучень за час після світової фінансової кризи та забезпечуючи стабільне зростання активів сектору.

Серед венчурних ІСІ тривало вирівнювання балансу між пайовими і корпоративними ІСІ цього формату, що відбувалося у процесі закриття низки старих (переважно ПІФ) і виходу на ринок нових (КІФ) фондів. У цілому ж, кількість ІСІ, які були зареєстровані, але ще не досягли нормативу мінімального розміру активів, у 2-му кварталі 2018 року зменшилася. Однак зросла кількість тих, що розпочали ліквідацію, тож потенціал для подальшого кількісного зростання індустрії інвестиційних фондів у короткостроковій перспективі послабився.

Зростання сукупних активів ІСІ у цей час було підтримане збільшенням кількості діючих і сформованих венчурних фондів, а двигуном росту були корпоративні права і позики, що традиційно становили левову частку активів цих ІСІ.

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- Довідник ІСІ: Фонди в управлінні
- Ринок у цифрах
- Динаміка фондів (із публічною пропозицією)
- Аналітика та статистика інвестиційних фондів із публічною пропозицією: Щотижнева / Щомісячна
- Ренкінги: ІСІ - за типами та за класами фондів / КУА

03680, м. Київ, вул. Предславинська, 28, оф.301, тел. (044) 528-72-66, 528-72-70, office@uaib.com.ua, www.uaib.com.ua